

نسخ در لغت

حبیبہ رحیم پور
رضا قلی زاده شمس

رجبپور، حبیبه، ۱۳۴۴ -
 نسخ در لغت/حبیبه رجبپور، رضا قلی زاده شمس، ۱ ویراستار مرصعیه حضرتی.
 تهران: دیبداخت، ۱۳۹۹.
 ۱۷۹ ص.
 978-622-968314-9
 دنیا
 قرآن -- نسخ و منسوخ
 Qur'an -- Abrogator and abrogated verses
 قرآن -- نسخ و منسوخ -- دیدگاه فقیهان
 Qur'an -- Abrogator and abrogated verses -- Views of Faqihs
 قلی زاده شمس، رضا، ۱۳۵۵.
 BP:۵/۲
 ۲۹۷/۱۵۵
 ۶۱۱۹۵۹۶

سرشناسه
 عنوان و نام پندآور
 مشخصات نشر
 مشخصات ظاهری
 شابک
 وبسایت فهرست نویسی
 موضوع
 موضوع
 موضوع
 سندیه افزوده
 رده یازده گانه
 رده بندی دیوید
 شماره کتابخانه ملی

عنوان کتاب:	نسخ در لغت
مؤلفین:	حبیبه رجبپور، رضا قلی زاده شمس
ناشر:	دیبداخت
ناظر فنی و چاپ:	سلفی هرائینی
ویراستار:	مرصعیه حضرتی
طراح جلد:	مید قیصر
صحافی و چاپ:	پیشگامان
نوبت چاپ:	اول
شمارگان:	۱۰۰۰
شابک:	۹-۴-۹۶۸۳۱-۹۶۲۲-۶۲۸-۹۷۸
قیمت:	۲۸۰۰۰ تومان
پست الکترونیکی:	alborz.danesh ^{۹۷} @gmail.com

کلیه حقوق چاپ و نشر برای ناشر محفوظ است.

انتشارات دیبداخت: تهران، ضلع جنوب غربی میدان انقلاب، پاساژ پارس، طبقه ۱، واحد ۴

شماره تماس: ۶۶۴۲۷۱۴۱ - ۶۶۵۷۷۶۰۷ - ۶۶۵۷۷۶۱۳۵۴ - ۰۹۳۰۷۷۶۱۳۵۴ - ۰۹۱۲۰۶۲۷۴۶۸

فهرست مطالب

۱	مقدمه.....
۱	فصل اول: مفهوم نسخ و مباحثی در ارتباط با آن.....
۱	نسخ در لغت.....
۶	انقسام نسخ.....
۷	نسخ تلاوت و حکم.....
۷	نسخ تلاوت بدون حکم.....
۸	نسخ حکم به تلاوت.....
۹	نسخ قرآن به قرآن.....
۹	نسخ قرآن به وسبب است.....
۹	اقوال قائلین به جواز نسخ.....
۱۲	اقوال قائلین به عدم جواز نسخ.....
۱۵	نسخ سنت به کتاب.....
۱۷	نسخ سنت به سنت.....
۱۸	نسخ قرآن به اجماع.....
۲۰	شروط نسخ.....
۲۰	شروط حکم منسوخ.....
۲۲	شروط حکم منسوخ به.....
۲۳	شروط ناسخ.....
۲۳	امکان وقوع نسخ در قرآن و دلایل آن.....
۲۴	دلایل عقلی.....
۲۵	دلایل قرآنی.....
۲۶	انکار نسخ.....
۲۶	طرفداران و منکران نسخ.....

۲۸	پاسخ به منکرین نسخ در ادیان آسمانی.....
۲۸	شبهات و دلایل منکران نسخ در قرآن و پاسخ آنها.....
۲۹	شبهات عقلی منکران.....
۳۸	دلایل نقلی منکران.....
۴۱	معنای لغوی بداء.....
۴۱	بداء در اصطلاح.....
۴۲	بداء از دیدگاه اهل سنت.....
۴۳	بداء از دیدگاه تشیع.....
۴۵	تفاوت نسخ و بداء.....
۴۶	معنای عام.....
۴۶	عام در لغت.....
۴۶	عام در اصطلاح.....
۴۷	اقسام عام.....
۴۸	معنای خاص.....
۴۸	خاص در لغت.....
۴۹	خاص در اصطلاح.....
۵۰	معنای تخصیص.....
۵۰	تخصیص در لغت.....
۵۰	تخصیص در اصطلاح.....
۵۱	مخصّص.....
۵۱	اقسام مخصّص.....
۵۲	مخصّص لفظی.....
۵۳	مخصّص غیر لفظی (لّبی).....
۵۳	تخصیص عام با مفهوم.....

۵۴.....	تخصیص عام با مفهوم موافق.....
۵۵.....	تخصیص عام با مفهوم مخالف.....
۵۶.....	اقسام تخصیص عمومات قرآن.....
۵۶.....	تخصیص قرآن به قرآن.....
۵۷.....	تخصیص قرآن به اخبار.....
۵۸.....	تخصیص قرآن به وسیله خبر واحد مجرد از قرائن قطعی.....
۶۱.....	تفاوت تخصیص و تخصص.....
۶۲.....	شاهد نسخ از تخصیص.....
۶۳.....	تفاوت نسخ و تخصص.....
۶۶.....	فصل دوم: بخشی آیات ناسخ و منسوخ.....
۶۶.....	بخش اول: بررسی ادعای نسخ برخی آیات.....
۶۷.....	بررسی ادعای نسخ برخی آیات.....
۶۷.....	تعداد آیات منسوخ.....
۶۹.....	آیه توجه.....
۷۲.....	آیه وصیت برای والدین و خویشان.....
۷۶.....	آیه فدیة.....
۷۷.....	آیه حرمت جنگ در ماههای حرام.....
۸۱.....	آیه امتناع یا آیه نفقه در عده وفات.....
۸۴.....	آیه حق نفوا.....
۸۶.....	آیه جزای فاحشه.....
۸۸.....	آیه توارث از راه ایمان.....
۹۰.....	آیه وصیت.....
۹۲.....	آیه نجوا.....
۹۳.....	آیه عدد مقاتلین.....

آیه داوری اهل کتاب.....	۹۶
آیه متعه.....	۹۸
فصل سوم: بررسی نسخ و تخصیص در احکام شرعی و حقوق موضوعه.....	۱۰۲
ماهیت نسخ قانون.....	۱۰۳
نسخ در حقوق موضوعه.....	۱۰۳
نسخ در احکام شرعی.....	۱۰۸
ماهیت تخصیص.....	۱۱۳
تخصیص در حقوق موضوعه.....	۱۱۳
تخصیص در احکام شرعی.....	۱۲۲
دوره‌های نسخ و تخصیص.....	۱۲۴
صورتهای تلف قانون عام و قانون خاص.....	۱۲۵
تاریخ صدور قوانین عام خاص مشخص و عرفاً مقارن.....	۱۲۶
تاریخ صدور قوانین عام و خاص مشخص و تقدم قانون خاص بر قانون عام.....	۱۳۲
جهل به تاریخ.....	۱۴۰
نتیجه.....	۱۴۲
پیشنهادهات.....	۱۴۴
ضمائم.....	۱۴۶
فهرست منابع و مآخذ.....	۱۵۳
منابع عربی.....	۱۵۳
منابع فارسی.....	۱۶۰

مقدمه

قرآن سرچشمه دانش و دریاهای علوم است که همواره عالمان فرهیخته و برای سیراب شدن از آب زلال آن کوشیده‌اند.

اندوس بی‌پایانی است که از آغاز تا کنون مورد توجه دانشمندان بوده است و برای رسیدن به معارف و علوم بی‌پایان آن از هیچ کوششی فروگذار نکرده‌اند. از ملذرات علم، صحنه بزرگ و تابعان بحث و بررسی در قرآن کریم را از جنبه‌های گوناگون و جنبه‌ست خود قرار داده‌اند و درباره تفسیر و علوم مختلف قرآن از قبیل: محکم، متناهی، نامنوع و منسوخ، عام و خاص، مطلق و مقید، قرائت و تجوید، اسباب نزول، فصاحت و بلاغت، عقاید و احکام، معارف و اخلاق و دیگر موارد مربوط به آن سخن گفته‌اند. این تلاش و کوشش در فهم معارف قرآن در طی قرن‌های متمادی روز به روز روبه گسترش بوده است و حاصل آن مجموعه‌های گران سنگ از کتاب‌های تفسیر و علوم مختلف قرآن است که هم اکنون بسیاری از آن‌ها در اختیار ماست. بحث نسخ و تخصصی‌ترین مباحث قرآنی است که بارها در این کتاب عزیز به آن‌ها اشاره شده است و سامان معصوم (ع) بارها ضرورت اهتمام به آن‌ها را یادآوری کرده‌اند و از صدر اسلام تا کنون ترجمه، حابه و تابعان و سایر قرآن پژوهان و مفسران شیعه و سنی را به خود جلب کرده‌اند. در قرن چهاردهم گروهی از خاورشناسان هجوم فرهنگی و جنگ تبلیغاتی گسترده‌ای را علیه قرآن و اسلام سامان دادند. این جریان گروهی از دانشمندان مسلمان را اعم از شیعه و سنی به تأمل بیشتر در این موضوع ترغیب و احیاناً در

حرکتی انفعالی به انکار وجود نسخ وادار کرد. این موضوع نیاز جدی به بحث و بررسی مجدد مبحث نسخ را آشکار می‌کند. در خصوص تخصیص نیز با کمی‌کاوش در پهنه کاربرد زبان می‌توان گفت استفاده از الفاظ عام که بر افراد و مصادیق مختلف یک مفهوم دلالت می‌کند از رایج‌ترین نمونه‌های سخن‌سازی در همه زبانهاست.

بر همین اساس در متون شرعی و قانونی و نوشته‌های حقوقی نیز نمونه‌های فراوانی از الفاظ عام را می‌توان یافت که برای انتقال معانی عام و فراگیر به کار رفته است. از این راه یکی از مباحث مهمی که در بخش الفاظ اصولیان بدان می‌پردازند بحث عام و خاص است. به توجه به کاربرد فراوان الفاظ عام در متن قوانین یا نوشته‌های حقوقی و به طور کلی در روایات توفیقی افراد، آشنایی با مباحث عام و خاص برای فهم درست قوانین مفید بلند ضروری به نظر می‌رسد.

لازم به ذکر است که مباحث نسخ و تعدیل از علوم مستقل قرآنی هستند که با سایر موضوعات علوم قرآنی از جمله مطلق و مقید تفاوت‌های بسیاری دارند و در علم تفسیر، فقه و اصول و کلام از جایگاه والایی برخوردارند. با توجه به اینکه عنوان این کتاب (بررسی نسخ و تخصیص) کلی است و شامل همه این علوم می‌شود و پرداختن به همه آنها نیز میسر نمی‌باشد در نتیجه بیشتر به بررسی نسخ و تخصیص در حوزه فقه و اصول و نیز حقوق موضوعه پرداخته می‌شود.